

mutatja ennek a megszemlélendő vidéknek derűjét, isteni vonatkozását és bibliai szellemét. Megafonja elsőrangú; amit mond, abban a hallgatóság csak örömét lelheti. Mit mond, mit mond a megafon?

„Legyetek megalégedettek szegénységtekben. Szegénységtek istentől elrendelt, találjátok meg benne boldogságotokat. Igyekszetek annak keretein belül felépíteni világotokat, ha nem lé-

piték azt túl, megtaláljátok a boldogságot.“ Csupa angyali szavak, törölmetszett isteni igék, egy agyalágyult kor dicső gyermekének már nem is józan szavai. De a weckendezők szája ize szerint való. És amikor megafonjuk kezelőjét dicséretük özönével halmozzák el, a szegények iskolájának ilyenforma látogatása után ők maguk is kikapják a szegénységi bizonyítványt.

(Budapest) **Remenyik Zsigmond**

L A P M O N T Á Z S

A NÉMET VALTOZÁS

A máglya ellobbant, a varázsszavakat elmormolták: „az ösztönélet tulbecsülője: Freud, a történelem kigunyolója: Cohn-Ludwig; az úrulók, kik a világháború hősei ellen vétkeztek: a Remarqueok; a német nyelv eltorzítója: Kerr; a gög és szemtelenség képviselői: Tucholsky és Ossietzky“ — nincsenek többé. A Gleichschaltung megkezdődött, a szellem helyére teljes hatalmi apparátussal a propaganda lépett, a vásári kikiáltó hangja és mentalitása (Goebbels május elcsején a Tempelhofon így kezdte beszédét: „E helyen még sohasem látott tömegek...“) Az őrmesteri csizmát igazoló „metafizika“ sohasem remélt virágzásnak indult, ökörré pukkasztott békaszavak hangoskodnak: a semmiből kell valamit csinálni, a semmit kell megfejteni. Mintha csak Nietzsche igazolódna: „Önmagát felelőtlennek érezni és a dolgokat ugyanakkor mégis érdekesnek találni: ezt a kettős jót ajándékozza a metafizika hiveinek.“ Az átnyergelés, a Gleichschaltung megkezdődött és ki csodálkozik, hogy az élen a baloldal metafizikusa: Gottfried Benn halad, aki ma így beszél: „Egy új világ született, mintha csak az Óceán egy rég elfeledett szigete bukkant volna fel hirtelen a mélyből. Minden ami régi mérték: a múlté. Minőség és vélemény szabadság többé nem számítanak, ma az állam egésze az, ami új tápanyagot ad a vérnek. És ennek a forradalmi erőnek a hordozója az ifjúság, melynek harci szimbóluma többé már nem lehet a ködbevesző Bastille...“ (Rádióbeszéd.) A jóemlékezetű Neue Bücherchau szerkesztőségéből annak idején Becher és E. E. Kisch egy Benn-t dicsérő cikk miatt léptek ki. Irigyeljük az orrukat, akárcsak a Karl Kraus-ét, aki a Faekel máglyáján még akkor égette el a most behódolt Bernhard Diebold-ot, amikor mi még sokszor igent bólintottunk neki. Most Hitleret igazolják mindketten. Peter Martin Lampel-lel együtt H. H. Ewers fővédnöksége alatt Benn, Diebold és hitlerizmus? A harmadik birodalom metafizikai igazolására akkor már mégis a TAT-Kreis alkalmasabb, mert itt pl. H. Thomas eikéből megtudjuk, hogy az egész változás lényegvonala nem más mint „vom Jenseits ins Diesseits“, mert „ha a fejlődést figyelemmel kísérjük, akkor be kell vallanunk, hogy most egy fejlődési periódus végpontján állunk. De a kapcsolódás történelmi pontja nem Bismarcknál van, de nem is Nagy Frigyesnél.

de a középkorban, amikor a feltétlen hit egy túlvilági személyes istenben még valóság volt... Ma ezt a hitet nem lehet megújítani, mert ahhoz az ember belülről túlságosan üres lett. Az ember tehát nem talál máshová utat, csak önmagához. Az ut csak személyiségeken át vezet, férfiakon át, akik személyes hitük mélységéből beszélnek. Ez ma az emberi „elkő” útja, mely nincs tekintettel a tömegre.“ Csiramegok vannak itt elszórva: új aszkétákat, új szenteket termelő zagyvaság, az új pogányság papi hangja, mely ma még szemérmesen tartózkodik a hitleri szenttéavatás demagógiájától.

Milyen a helyzete ma egy lapnak Németországban, ha a címe: Europäische Revue? Karl Anton Prinz Rohan megkísérli, hogy lapja régi szellemének is áldozzon valamit: „Németország európai küldetése: a Közép. A Közép feladata pedig nem lehet szakítás, de egymásbakapcsolás. Kelet és Nyugat mindig össze fognak esküdni a Közép ellen, ha ez természetes misszióját — a kontinentet összetartani és kiegyensúlyozni — feladja. Németország nem kötheti le magát sem Kelet, sem Nyugat mellé, mert ezzel természetes funkcióját adná fel. Nem lehet nacionalista imperialista robbantó test, mert ez volt a vilmosi korszak tévedése. A Közép nem lehet távolságszakító nemzeti állam, mert akkor a nemzeti hegemonia és Európa elnémetesítésének illúziója után szaladna.“ Ez Rohan herceg régi hangja. Az új hang a goebbelsi propaganda magyarázatát adja: „A lelkipásztor az európai történelem utolsó századaiban egyre jobban az ember legbensőbb lélekzugaának a befolyásolására törekedett. Ezzel a külső, a valósághoz közelebb eső lelki területek uralma a földi hatalmak kezébe került. A kormányzás nemcsak a közösség életének organizálása, de a lelki vezetés, a véleménykialakítás művészete. Akik ezt nem tudták, azokat az életre hívott erők elpusztították. Kerenski, a liberális Itália, Primo de Rivera, Brünning bukásának az oka itt keresendő. Az orosz, olasz és német forradalomban, melyet nem régivágású államférfiak vezettek győzelemre, de nagystílusú néptribunok, egy jó adag valláspótlék van... a lelkipásztor hatalmát megszüktették és az emberi lelket két kézzel ők ragadták magukhoz. A propaganda így az uralkodás egyik legfontosabb és legnélkülözhetetlenebb eszköze lett: művészet.“ Az új német okoskodások vesszőparipája: a német nép eddig még nem talált igazi önmagára, most van a legjobb uton, hogy ezt a mulasztást pótolja. Rohan herceg a hitleri ébredés mottójául régi megállapításait tüzi ki értekezése elejére: „A népeket először önönmaguk formájára kell hozni, kell, hogy előbb mindegyik kitakarítsa a saját portáját, a régi feudális világot likvidálja és ha mindegyik realisan csak azt tükrözi vissza, ami igazában a lényege, csak akkor található meg a közösség útja.“ A német lényeg tehát a hitleri lényeg lenne? Ez lenne a takarítás, ez lenne a közösségbe induló út? Rohan tovább megy, szakrális magasságok felé fújja a hitleri léggömböt: „A forradalmak új gondolatok és új eszmék nevében győznek. Ellenforradalmak a tradicionális értékek nevében győznek a forradalmi intellektualizmus ellen. Bennük a „Substanz“ azokat az intellektuális idegen testeket hányja ki magából, melyek a forradalmat a népbe fertőzték... A forradalmár programhoz van kötve, de az ellenforradalmár szabad. A mítosz, mely őt viszi és mit ő irányít, könnyebben érhet el szakrális magasságokat. És ha a vallás határait meg nem sérti, a lelkipásztor is áldását adja rá.“

Az áldásosztás már meg is történt, túlságosan elhamarkodva és

így nem csoda, ha nincs sok köszönet benne. A Schönerer Zuckunft hol aggódó, hol nyugtató hangon tesz erről bizonyosságot. „Nincs értelme, hogy letagadjuk: a német katolicizmus politikai csatát veszített. A politikai liberálisizmus le van győzve, de sajnos, nem a katolicizmus segítségével. Ez aztán természetesen a katolikus tendenciák erősítéséhez vezet.“ Hogy ezek a tendenciák tényleg léteznek, arról Wiedermann cikke tanuskodik: „A mai németeknek a kereszténység: hősi északi eposz. Pál apostol az ő szemükben már csak kereszténységet hamisító ravasz rabbinus, a nemzetek feletti népszinagóga megteremtője. Az Isten mindenekelőtt „német Isten“, porosz isten. Németország isteni hivatása megalapítani az Imperium Teutonicumot és legyőzni az Antikrisztus országát: Franciaországot... Ezek az új német keresztények nagy frankfurti gyűlésükön a következő határozatot fogadták el: Mi a német szellemet a keresztény evangéliummal akarjuk egyesíteni. Az egyház Luther szellemétől eltávolodott, mert a centrummal és a marxistákkal kötött szerződéseket...“ Hogy a katolikusok németellenes internacionalisták, hogy a jezsuiták, zsidók és szabaddóművesek egy zsákba valók, az ezeknél a teutonoknál már dogma és így nem lehet esodálni, ha ugyanezen a kongresszuson egy teológus felszólalásában ezt mondta: „Mi fiatal teológusok irigységgel tekintünk az SA. emberekre. Az a legborzasztóbb, (sic!) hogy mi prédikáció közben nem beszélhetünk olyan brutálisan, mint ezek a népgyűléseiken. A templom ma marxista parlament-utánczat.“ A német katolicizmus már odáig jutott, hogy az üldözött zsidókkal közös nótát kell fújnia és frontérdekekre hivatkoznia, ahogy azt a Sch. Z. meg is teszi: „Köztudomású, hogy a délnémet csapatok a világháborút ugyanolyan hősiességgel küzdötték végig, mint a porosz divíziók, hogy a tábornokok közül Ruprecht, Seeckt, Gallwitz, Epp katolikusak, hogy férfiak, mint Faulhaber a keresztények forradalmi bátorságával először minősítették árulásnak a tizenhétéves forradalmat, hogy Brüning 18-ban Winterfeld szabadesapatában küzdött a vörös forradalom ellen...“ A keresztény forradalmi bátorság? Hol van, hol maradt ma? A lelkipásztor áldást oszt Hitlerre és egy svájci lap így ír a teljes kapitulációról: „A német katolikus püspökök morális hatalma volt az utolsó hatalom, melytől Hitler még félt. És a mai német püspökök — mintha a Ledochowskiak, a Melcherek és Kettelek, akik nem törődtek vagyonuk pusztulásával, püspökségük elvesztésével, fogsággal, nélkülözéssel, de nem hajoltak meg Bismarck előtt, nem is lettek volna, — annál jobban bókólnak a barna Bál előtt. Pedig katolikus akció és barna ing: összeférhetetlenek. Ebben az ingben a wittenbergi szerzetes és a nietzschei Übermensch mentel, akinek nem kell már az isten, mert ő maga az isten. A wittenbergi szerzetes pedig egyszerűen államosította istent.“ De a veszélyt, a szemrehányást el lehet és el kell felejteni és meg lehet bocsátani a teutonoknak mindent, ha Hitler leszámol a bolsevizmussal, de kell, hogy isten igazában fellélegezzünk, hogy ami történt, így történt. „És nemcsak fellélegezni, de uszítani segíteni. Mert a Sch. Z.-nak az eddigi zsidóüldözés nem elég. „Ami most Németországban történik, azt távolról sem lehet igazi bűnhődésnek tekinteni.“ A katolikus lelkipásztor tehát amugy istenigazában osztogatja az áldást „keresztény forradalmi bátorsággal.“

Eljén a háború: a hét zioni böles ellen, („mert a zsidó internacionalizmus semmit sem tett, hogy a békeszerződéseket megakadályozza“)

lyozza“ Sch. Z.) háború az egész világ ellen! A tizennégyes hangulat-hoz érkezünk és hogy mennyire igazunk volt, amikor megírtuk, hogy Hitler a tizennégyes erőket szabadítja életre, azt a Neue Rundschau új szerkesztője Suhrkamp igazolja: „Ezek a most tavaszi napok mindenben 1914 nyarától idézik, akkor és most: mindenütt egyenruhás fiatalok és hiába minden: az uniformis még a nézőt is fiatalítja... Az akkori mámor nem volt csak pusztán háborús lelkesedés, de felszabadult kiáltás, nyújtózkodás fülledt atmoszférás, pattanásig feszült puskaporos évek után. Mindenki valami új élt, egy erejüket felülhaladó valami, aminek a célja nem az Én volt. És az a tény, hogy nem az Én volt a cél: ez volt a szabadulás... Aztán hazajöttünk és töprengtünk, tépelődöttünk... és pl. annak a szimpátiának, mely a német férfiakban Oroszország és a szovjet javára csirázott, itt ebben a tépelődésben volt a gyökere, mert itt volt újra az a valami, ami felülmulta erőnket és aminek a célja nem az Én volt. Sokan csodálkoztak emberek felett, akik a kommunizmus-sal szimpatizáltak, holott egzisztenciájuk a kapitalizmusban gyökerezett: „me itt a magyarázat. És a háború mámore, ami minden háborús könyvből, mégha kimondottan antimilitarista volt is, felénk-esapott, ebből a suta szerelemből táplálkozott. Egy generáció soraközik fel előttünk: a férfiak egy megszakadt, de le nem zárt élménnyel. Annak az életformának, melyet a háborúban a magukénak vállaltak, a teljesülése, a békeformája elmaradt. És ez a férfigeneráció most ezekben a napokban éli meg ezt a történelmi kiteljesedést.“ — A le nem zárt élmény: nem volt elég 12 millió hulla! A bestialitás „férfi-élményét“ tovább fertőzni: élményteltjesedést, oktanal beste villágdacolást, középkort, barbarizmust: az önmagára talált Németországot! Az ember nem hisz a szemeinek: mi mindent lehet és kell ma egy német írónak leírni! A máglyaégés nemcsak szimbólum volt, de élő tény: a humanitás szikrája nem egy német tróban lobban ma utolsót. Talán egyedül Rudolf Pannwitz cikkében találunk egy kis burkolt bátorságot, amikor a nép, állam és művész viszonyáról ír a Literarische Welt-ben: „A nép anyai, önmagát és mindent befogadó és kihordó, de nem alkotó. Benne az egész kozmosz teremt... Sohse zárhatja le önmagát, soha sem lehet utolsó forma. A lényege: anyaság. Ha önönmagában férfivá hasonul, akkor ez olyan, mint amikor a nők változnak férfivá... A népek pihenni, kotlani kell, csak akkor van meg a mesebeli mérhetetlen ereje, hogy mindent ki tudjon hordani. Az állam sohse tudja a népet önmagában felvenni. Az állam a legjobb esetben csak azt a funkciót töltheti be, amit a mérték a versnél, de lényeg: ritmus sohasem lehet.“ A szellem-autarkia gajdolói, a könyvégetők tanulhatnak a következő mondatokból: „A mi népünk nem államnép, de a legmagasabb kulturalkötések népe. Mi magunkba gyűjtöttünk, magunkba váltottunk mindent, ami különben sehol sincs egymás mellett, mindent, ami méltó arra, hogy világöntudat és jövőelem legyen. És ez tette népünket a nyanyéppé, világkulturában egyedülállóvá.“ Most Goebels, Goering, Ewers, Walter Bloem jelentik a világöntudatot és jövőelemet, Pannwitz szavait igazolva: „A művészek, akik ma élnek, mindig megfelelnek annak a népnek, mely ma ép' itt van... Ahol egyetlen egy művelt ember van, ott a barbárság ismeretlen dolog, mondja Konfutse. Ó, valósuljon meg nálunk németeknél ennek az egyetlen egy műveletnek a fogalma.“ Hiu kívánság: Konfutse idegen, ázsiai, tunya, nem hord sem Jäger-alsót, sem barna inget.

Goebbelsék a műveltség nagyobb dicsőségére inkább Schreckammert rendeznek be. A drezdai galéria modern osztályából eltávolítják a „novembergazok“ a Klee, Kokoschka, Nolde stb. képeket, de nem máglyára rakják, hanem a városi múzeum Schreckammert kammerjába. A Form, mely ma már melléklete a Kunstblatt nélkül jelenik meg, (mert szerkesztője Paul Westheim: zsidó) ehhez a következő megjegyzést fűzi: „Hinné akarjuk, hogy az új mozgalom ifjai ereje a művészetben is megtalálja kifejezési formáját. És ha ez művészet lesz, akkor talán nem lehet Barlach faszobrait keleti Untermenschummal elintézni és Marcot, Kleet, Hofert, Noldet, mert nem idealizált képeket festenek, zsidóként kezelni (amikor nem is zsidók) és az építészeket, mert lapostetejű házakat építenek bolsevistákká bélyegezni.“

A múlt számban elparentáltuk a baloldali német lapokat. Mára a német emigráció már új hadállásokból kezdi meg a harcot. Az *Unsere Zeit* Svájcban jelenik meg (Verlag Hans Märki, Basel, St. Johannvorstadt 42.) Az utolsó számban angol szem (Harry D. Harben) nézi a német változást: „A német nép az emberi testvériség fáklyáját lobogtatta meg a háború után az emberiség felé. De Európa néma maradt, mert mi mindnyájan a győzelmet akartuk kiaknázni, de morálisan Németország győzött. Egy évvel ezelőtt nem lehetett pl. egyetlen angol sem találni, aki a fronton a németek ellen harcolt és aki ne szeretne volna Németországot. Csak Franciaország kötötte az ebet a karóhoz. De — és ez a tragikus — a német megaláztatás megtette a magát, a türelmet lassan felőrölte és ha ma a tömegek Hitlert éltetik, ki esodálkozhatnak ezen? A felelőséget ezért elsősorban a szövetségesek kell hogy viseljék és nem utolsó sorban a német szociáldemokrata vezérek, kiknek passzivitását nem lehet butasággal elintézni, mert ez nem volt más, mint árulás, gyávaság.“ Soha dicstelenebbül párteszme nem vérzett el, mint a német szociáldemokrácia. A *Neue Weltbühne* (mely Prágában jelenik meg most: Praha I. Melantrichova 1/IV.) új szerkesztője Willi Schlam m a következőket írja: „Volt egyszer egy német szociáldemokrata párt, mely hatvan évig olvashatta saját pártprogramjában, hogy a munkásság felszabadulása csak a proletáriátus műve lehet. De amikor hatalomra került, csak egy célt ismert: a tömegek iniciatíváját letörni. A parvenü szégyelte plebejusi származását és még maga Huggenberg sem küzdhetett volna jobban május elsejének államünneppé emelése ellen, mint az Ebertek, Scheidemanok, Severingek. Ha az egész háborúutáni német történelemből nem tudna az ember mást, mint azt aényt, hogy az uralkodó szocdemek tiltották be május elsejét és hogy az uralkodó fasizmus avatta „a felébredt nemzet ünnepévé“ — eleget, mindent tudna az ember... Ez a májusi ünnep évszázadunk legszemtelenebb demagógiáját koronázza. Egy párt, melynek egyetlen célja a munkás guzsbaverése, először elrabolja annak szabadságát, a levegőjét, épületeit, nyomdait, aztán elrabolja még a szimbólumait is. Ilyen gigantikus szemérmelenség előtt a vitának el kell némulni. Nincs értelme ellenséget vádolni, amikor ez ekkora infámiával rendelkezik, nincs a földnek nyelve, mellyel ezt meg lehetne érteni... A szociális tant mindenkor ellenségei értették meg a legjobban és így Hitler nagyon jól tudja, hogy még a munkásság elpusztítására és elsősorban a munkásságra van szüksége, mert ők korunk történelemhordozói mindenekelőtt és így még saját halálos ítéletüket is önönmaguknak kell ellenjegyezni:

Hitler jól tudja: akár előre, akár hátra, de a munkásság nélkül nem megy ma semmi.

És a baloldali intelligencia nélkül? Rohan herceg megírta: ezt a „Fremdkörpert“ az ellenforradalomnak ki kell vetni önmagából. Hogy ez hogy történik, arra példa a TAT: „Van az intellektualizmusnak egy bizonyos arroganciája, mely mindig és újra elvezet arra a határra, ahol a sors, a vasmarkú hatalom vagy a nyers erő a földre teríti és így szerénységre inti.“ A máglyahalál, a zsidó üldözés tehát csak „szerénységre“ intő intézkedések! „A csapás kemény, de a népi megérzés reakciója ennek dacára nem igazságtalan. Aki intelligens, az szolgáljon, aki arrogáns, az szenvedjen, aki fölényben van, annak ezt a fölényt keservesen meg kell fizetni.“ Az őrmester pattogó kemény szavai, az új intelligencia, az új arrogancia beszél itt: „Németországban egy csapásra eltűnt a baloldali intelligencia. Az idő, amikor még el is hitték az emberek, hogy csak a baloldaliak tudnak írni, elmúlt... Egyet azonban meg kell állapítani: hol vannak ma azok a híres tollak, mért nem vágják az ellenfél szemébe a „j'accuse“-t? Hogy ez elmaradt, hogy egy sem találta meg bátor és meggyőző „vádoló“-ját: ez önmagától multtá bélyegzi ezeket az embereket, akik a felelősség elől elszöktek. Pedig a munkásságnak mennyi hite fűződött hozzájuk!“ Hogy is írja a Weltbühne-ban Sehlaam? „Ilyen gigantikus szemérmertlenség előtt a vitának el kell némulni.“ Az egész világ, mindennap, tömegben és intellektueltiltakozásban egy állandó „j'accuse“ a német barbarizmussal szemben, de az őrmester ezt mind nem hallja, neki csak egy törődése, egy gondja, egy bosszankodása van, hogy a baloldali intelligencia emigránsai „megszöktek a felelőség elől“, hogy élnek, beszélnek, irnak és vádolnak, hogy nem fizetheti őket az Ossietzkyek, a Rennek rabláncára, hogy nem fizetheti meg nekik is keservesen a fölényt: a szellemet!

(Fősz)

Fábry Zoltán

KORUNK HIREI

Julius-augusztusi nyári, kettős számunk, mint minden évben, ugy az idén is július hó 15-én jelenik meg.